LAUSUNTO VALTION VUODEN 2023 TALOUSARVIOESITYKSESTÄ

Lasten ja nuorten luontoharrastusten, ympäristökasvatuksen ja osallisuuden tukeminen

28.10.2022

Lasten ja nuorten ympäristötoiminnan tilanne

Lasten ja nuorten oma ympäristöjärjestö Luonto-Liitto täyttää vuonna 2023 jo 80 vuotta. Maailma on muuttunut Luonto-Liiton historian aikana voimakkaasti. Viimeiset vuodet ovat tuoneet lasten ja nuorten luontoharrastuksiin, ympäristökasvatukseen ja ympäristövaikuttamiseen erityisen suuria muutoksia, jotka olisi syytä ottaa huomioon valtion talousarvioissa jo vuonna 2023 sekä seuraavina vuosina. Merkittävimmät muutokset ovat:

1. Merkittävä kiinnostuksen kasvu luontoaiheiseen toimintaan koronapandemian aikana ja sen jälkeen.
2. Merkittävä kiinnostuksen kasvu liittyen omin käsin luonnon hyväksi tehtävään työhön, kuten talkoina tehtäviin elinympäristöjen ennallistamisiin.
3. Venäjän sodan aiheuttamat paineet liittyen järjestöjen kustannuksiin sekä Suomen metsä-, energia- ja ilmastopolitiikkaan. Aihe kiinnostaa, ahdistaa ja vaikuttaa etenkin nuorten ympäristötoimintaan. Myös toiminnan kulut ovat sodan takia kasvussa erityisesti liittyen matka-, paino-, postitus- ja ruokailukustannuksissa.

Lasten ja nuorten kiinnostus ympäristöaiheiseen toimintaan oli kasvussa jo paljon ennen koronapandemiaa. Kiinnostus on liittynyt nuorten globaaliin ilmastoaiheiseen liikehdintään. Samoin kiinnostus luonnon monimuotoisuuteen liittyviin uhkiin on nuorten keskuudessa kasvanut.

Kiinnostuksen kasvuun ei kuitenkaan voida vastata ilman lisäresursseja. Leirien, kerhojen, tapahtumien ja koulutusten järjestämiseen tarvitaan rahoitusta. Rahoituksen hankkiminen lasten ja nuorten toimintaan yksityiseltä sektorilta on mahdollista, mutta selvästi vaikeampaa kuin muuhun ympäristötoimintaan. Esimerkiksi yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä on aina lasten kanssa työskennellessä tarkasteltava hyvin huolellisesti. Siksi julkisen sektorin rahoituksella on tälle alalle hyvin merkittävä rooli.

Luonto-Liiton rooli, mahdollisuudet ja rahoitus

Suomessa valtakunnallisia lasten ja nuorten ympäristöjärjestöjä on tällä hetkellä käytännössä vain yksi, Luonto-Liitto. Myös Partio, 4H ja muut nuoriso- ja ympäristöjärjestöt järjestävät toki luontoaiheista toimintaa lapsille, mutta ainoastaan Luonto-Liitto on erityisesti tähän aihepiiriin valtakunnallisesti erikoistunut järjestö.

Luonto-Liitto saa tällä hetkellä valtakunnallisille nuorisojärjestöille tarkoitettua rahoitusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Vuonna 2022 tämän rahoituksen määrä on 452.000€. Muun lähinnä yksityisen rahoituksen määrä liikkuu 300.000€-400.000€ välissä vuosittain. Tämän ja muun rahoituksen turvin Luonto-Liitto pystyy järjestämään vuosittain esimerkiksi n. 60 luontoaiheista leiriä, pitää yllä 165 luontokerhon verkostoa, tekee satoja kouluvierailuja, pitää yllä useita valtakunnallisia luontoaiheisia teemaryhmiä, järjestää kampanjoita kuten Kevätseurantaa ja Talviseurantaa, julkaisee kahta lasten ja nuorten lehteä sekä kouluttaa nuoria yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Toimintaa on kaikissa maakunnissa ja osallistujavuorokausia oli vuonna 2021 yhteensä yli 60.000. Rahoitus ei kuitenkaan mahdollista toiminnan tarjoamista kaikkialle Suomeen siinä laajuudessa kuin sille olisi kysyntää. Emme esimerkiksi pysty pitämään palkkalistoillamme paikallisia työntekijöitä kuin muutamissa maakunnissa.

Luonto-Liiton lasten leirit menevät joitain poikkeuksia lukuun ottamatta usein nopeasti ilmoittautumisten jälkeen täyteen. Kysyntää olisi myös uusilla paikkakunnilla ja seuduilla, mutta etenkään niissä maakunnissa, joissa toiminta on enemmän vapaaehtoistoimijoiden varassa, emme pysty järjestämään haluttua määrää tapahtumia.

Kysyntää olisi erityisesti leireille ja luonnossa tapahtuvalle hyvin konkreettiselle työlle. Eduskunnassa ovat viime päivinä puhuttaneet esimerkiksi ennallistamiset, joita Luonto-Liitoltakin olisi toivottu, mutta joita resurssien puutteen vuoksi ei paljon pystytä järjestämään. Nuorille hyvin koordinoituna talkootyönä sopivia ja haluttuja ennallistamistöitä ovat esimerkiksi perinnemaisemien kunnostus, virtavesien kunnostus, soiden ennallistaminen, vieraslajitalkoot, saaristoluonnon ennallistaminen tai vesistöjen puhtauteen liittyvät työt. Näihin töihin kysyvät meiltä apuja myös maanomistajat.

Luonto-Liitto on hakenut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä ensi vuodelle n. 20% aiempia vuosia suurempaa rahoitusta yllä mainituista syistä. Lisäksi olemme perustelleet ensi vuoden suurempaa hakemustamme järjestön 80-vuotisjuhlavuodella.

Teimme kesällä 2022 arvion siitä, minkä kokoinen järjestön rahoituksen tulisi olla nykyisen n. 700.000€-800.000€ sijaan, jotta saisimme toteutettua valtakunnallisesti meiltä odotettuja lasten ja nuorten palveluita. Oman arviomme mukaan vuosittaiset kulumme ja tulomme olisivat ihannetilanteessa vuonna 2025 n. 2,2 miljoonaa euroa. Kulujen kasvulla pystyttäisiin turvaamaan lapsi- ja nuorisotyöntekijät jokaiseen piiriimme ympäri Suomen sekä palkkaamaan nuorten teemapohjaisille toimintaryhmille kaikille työntekijät ja varmistamaan näiden tarvitsemat tukitoimet. Rahoituksen kasvaminen tälle tasolle tarkoittaisi leirien, tapahtumien ja luontoaiheiseen toimintaan osallistuvien nuorten määrän kasvua kaikkialla Suomessa, etenkin niillä seuduilla, joilla toimintaa on tällä hetkellä muuta maata vähemmän (esimerkiksi Päijät-Häme, Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu, Keski-Suomi ja koko Itä-Suomi). Rahoituksen kasvu näkyisi toimintaan osallistuvien nuorten määrän kasvuna myös nykyisin vahvoilla alueilla. Toiminnalla olisi myös luonnonmonimuotoisuutta sosiaalisesti kaikkein tuetuimmilla tavoilla parantava vaikutus.

Emme ole kuitenkaan hakeneet koko tätä kasvua vastaavaa summaa Opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallisten nuorisojärjestöjen yleisavustuksesta, sillä näin nopea ja merkittävä rahoituksen kasvu söisi avustuksia muilta järjestöiltä ja saattaisi vaikuttaa myös epäuskottavalta. Tavoittelemme rahoituksen kasvua tietenkin myös yksityiseltä sektorilta, mutta koemme, että koko alan (lasten ja nuorten ympäristötoiminta) rahoituksen isoa kuvaa olisi syytä käsitellä ja nostaa valtion talousarvion hyväksymisen ja luomisen yhteydessä.

Toivoisimme, että tätä kysymystä käsiteltäisiin eduskuntaryhmien edustajien, Valtiovarainministeriön, Ympäristöministeriön sekä Opetus- ja Kulttuuriministeriön parissa jo tulevaa talousarvioesitystä pohdittaessa.

Yhteyshenkilö Luonto-Liitossa

Yhteyshenkilönä rahoitukseen liittyvissä kysymyksissä Luonto-Liitossa toimii järjestön toiminnanjohtaja Riku Eskelinen. Rikun tavoittaa puhelinnumerosta 0505727782 tai sähköpostitse osoitteesta riku.eskelinen@luontoliitto.fi.